

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van de LPF de economische effecten in 2006 van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2006 gezien. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2006, zoals deze door het CPB in de MEV 2006 zijn verwerkt. Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid; terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering.

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal wijzigingvoorstellen op de plannen van het kabinet. Deze wijzigingen worden in september/oktober in het parlement met het kabinet besproken. Bij de analyse is mede gekeken naar de uitvoerbaarheid van de plannen per 1 januari 2006, indien het kabinet de wijzigingen zou overnemen. Gezien de korte voorbereidingstijd tot 1 januari 2006 betekent dit, dat mogelijk niet alle plannen van de LPF in de analyse van de tegenbegroting worden meegenomen. Dit geldt met name voor andere ideeën ten aanzien van (complexe) stelselwijzigingen. In dit opzicht wijkt de analyse van de tegenbegroting af van bijvoorbeeld een verkiezingsprogramma. Bij die laatste gaat het om beleidsvoornemens voor vier jaar, waarbij de uitvoerbaarheid in de regel alleen beperkingen oplegt aan de fasering van de maatregelen binnen die periode.

2 Wijzigingsvoorstellen van de LPF

De wijzigingsvoorstellen van de LPF impliceren ten eerste uitgavenintensiveringen ad 0,1 mld euro. Hiertegenover staat 1,95 mld euro aan uitgavenbeperkingen. Ook in de sfeer van de collectieve lasten wordt een aantal wijzigingen voorgesteld. De totale wijziging in belasting- en premieopbrengsten komt ex ante neer op een lastenverlichting van 2,3 mld euro.

Tabel 2.1 Budgettaire afwijkingen t.o.v. Miljoenennota, 2006

	mld euro	% BBP
EMU-saldo MEV		- 1,7
Effect voorstellen LPF (+ = EMU-saldo verbeterend):		
Ombuigingen	1,9	
Intensiveringen	- 0,1	
EMU-relevante lasten	- 2,3	
Ex ante effect op EMU-saldo	- 0,4	
Inverdieneffecten	0,1	
Ex post effect op EMU-saldo	- 0,4	- 0,1
EMU-saldo LPF (MEV plus voorstellen)		- 1,8

In de Macro Economische Verkenning, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt, is een EMU-saldo van -1,7% van het BBP gerapporteerd voor 2006. De bovenstaande voorstellen betekenen een verslechtering van dit saldo met 0,1%; afgerond komt het EMU-saldo inclusief de LPF-plannen op - 1,8% BBP uit (zie tabel 2.1). Dit is inclusief enige inverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen.

2.1 Uitgaven

Tabel 2.2 vat de wijzigingsvoorstellen voor de collectieve uitgaven samen. In totaal wordt 1,95 mld euro aan ombuigingen voorgesteld. Daar staat voor 0,1 mld euro aan intensiveringen tegenover.

2.1.1 Ombuigingen

- Conform de gebruikelijke systematiek voor de voeding van het Gemeente- en Provinciefonds (GF/PF) betekent deze tegenbegroting een netto-ombuiging van 0,1 mld euro voor gemeenten en provincies.
- Het reïntegratiebudget (WWB en REA) wordt gekort met 0,5 mld euro; het betreft een korting op de reïntegratietrajecten voor werklozen en mensen in de bijstand. Hierdoor neemt het beroep op de bijstand met 4 000 personen toe.

- Een extra volumekorting van 1% en een algemene efficiencykorting beperken de uitgaven aan rijksambtenaren met 0,25 mld euro.
- Op diverse subsidies wordt in totaal 0,5 mld euro bezuinigd. Het betreft onder meer subsidies voor publieke zenders, cultuursubsidies, volksgezondheid en hulp bij inburgering.
- De LPF schaft de kinderbijslag af voor meer dan 3 kinderen. Dit geldt alleen voor kinderen geboren na 1 juli 2006.
- Voor het budget voor ontwikkelingssamenwerking wordt 0,5 mld euro minder uitgetrokken.

Tabel 2.2 Ombuigingen en intensiveringen, 2006, in mld euro

	Ombuigingen	Intensiveringen
Naar beleidsmatige clusters		
Arbeidsvoorwaarden collectieve sector		
Defensie		
Onderwijs		
Openbare orde		0,1
Gemeenten en provincies	0,1	
Overig openbaar bestuur	0,8	
Infrastructuur		
Volkshuisvesting		
Openbaar Vervoer		
Milieusubsidies		
Overige subsidies	0,5	
Sociale zekerheid		
Zorg		
EU-aftachten		
Ontwikkelingssamenwerking	0,5	
Niet-belastingmiddelen		
Totaal	1,9	0,1
Naar budgetdiscipline sectoren		
Rijksbegroting in enge zin	1,4	0,1
Sociale zekerheid en arbeidsmarkt	0,5	
Zorg		
Overig EMU-relevante uitgaven		
Totaal	1,9	0,1

2.1.2 Intensiveringen

De LPF wil de uitgaven voor openbare orde met 0,1 mld euro verhogen. Het betreft 750 extra cellen, meer rechtbanken en rechters en meer heropvoedingsplaatsen Glen Mills.

2.2 Lastenmaatregelen

De LPF verlicht de lasten met 2,3 mld euro. Hiervan komt 2,15 mld euro ten goede aan gezinnen en 0,15 mld euro aan bedrijven.

- Het ‘Kwartje van Kok’ wordt aan de pomp teruggegeven. Uitgegaan is van een verlaging van de benzineaccijns met 9,5 eurocent per liter. Dit betekent tevens dat 1,8 eurocent per liter minder BTW hoeft te worden betaald. Daarmee resulteert een prijsverlaging van 11,3 eurocent ofwel 25 guldenpercent. Deze accijnsverlaging verlicht de lasten met 0,6 mld euro, waarvan 0,4 mld euro voor gezinnen en 0,2 mld euro voor bedrijven.
- De LPF brengt de autokostenfictie terug onder de IB. Deze wordt door het kabinet met ingang van 2006 juist onder de LB gebracht. De maatregel kost 0,1 mld euro.
- Invoering van VpB-plicht op de niet-commerciële activiteiten van woningbouwcorporaties betekent een lastenverzwaring van 25 mln euro.
- De maximum-arbeidskorting wordt met 296 euro verhoogd. Dit leidt tot een lastenverlichting van 1,6 mld euro.

Tabel 2.3 Collectieve lasten, 2006, in mld euro

Milieu	- 0,6
Inkomen en arbeid	- 1,6
Winst en vermogen	
Overig	- 0,1
Totaal	- 2,3
w.v. bedrijven	- 0,2
w.v. gezinnen	- 2,2

3 Macro-economische effecten

Het uitvoeren van de hiervoor beschreven wijzigingsvoorstellen leidt in 2006 tot 0,1%-punt minder economische groei (zie tabel 3.1). Dat is vooral toe te schrijven aan minder werkgelegenheid bij de overheid (13 000 personen), met name door de korting op het reïntegratiebudget. De productie en de werkgelegenheid in de marktsector wijzigen per saldo niet. Dat is het resultaat van de hogere particuliere consumptie en de lagere overheidsbestedingen. De hogere particuliere consumptie wordt vooral bepaald door de lastenverlichting voor gezinnen.

Door de daling van de werkgelegenheid bij de overheid neemt de werkloosheid met circa 15 000 personen toe. Dat is meer dan de daling van de werkgelegenheid omdat door de verhoging van de arbeidskorting het arbeidsaanbod enigszins toeneemt.

De lagere inflatie is met name het gevolg van het verminderen van de accijnzen op autobrandstof (teruggeven van ‘kwartje van Kok’) en een daling van de arbeidskosten. De daling van het contractloon in de marktsector wordt, behalve door de lagere inflatie, veroorzaakt door de daling van belastingen voor werknemers en de daling van de replacement rate.

Het EMU-saldo verslechtert ook ex-post licht, omdat er nauwelijks sprake is van inverteernde effecten.

Tabel 3.1 Macro-economische effecten in 2006

	Afwijkingen in %
Contractloon marktsector	- 0,3
Consumentenprijsindex (CPI)	- 0,3
Bruto binnenlands product (BBP) (volume)	- 0,1
Productie marktsector (volume)	0,0
Particuliere consumptie (volume)	0,3
Investerings bedrijven (excl. woningen, volume)	0,0
Uitvoer goederen (excl. energie, volume)	0,0
Werkgelegenheid (personen)	- 0,2
Arbeidsinkomensquote marktsector (%-punt)	- 0,1
EMU-saldo (% BBP)	- 0,1

De effecten op de structurele groei zijn in het kader van de tegenbegroting niet afzonderlijk geanalyseerd. In kwalitatieve zin kunnen hierover op basis van eerdere analyses wel een aantal opmerkingen worden gemaakt.

Op langere termijn kan de groei positief beïnvloed worden als de mensen die aanvankelijk betaald werden door de overheid beschikbaar zijn voor en komen te werken in de marktsector.

Voor de arbeidsmarkt is daarnaast relevant dat de evenwichtswerkloosheid zal verminderen door de daling van zowel de replacement rate als van de wig, vanwege de verhoging van de arbeidskorting. De verlaging van de replacement rate (zie volgende paragraaf) beïnvloedt daarnaast ook het arbeidsaanbod positief. De maatregelen stimuleren hierdoor de structurele groei op langere termijn.

4 Koopkrachteffecten

De voorstellen van de LPF leiden in doorsnee tot een verbetering van de koopkracht ten opzichte van het kabinet met 1%-punt. Werknemers met een inkomen boven het wettelijk minimumloon (op jaarbasis) profiteren van de verhoging van de arbeidskorting met 296 euro. Daarnaast hebben bijna alle huishoudens voordeel van de lagere inflatie door de verlaging van de benzine-accijns.

Tabel 4.1 Koopkrachteffecten (exclusief incidenteel) naar huishoudtype, inkomensbron hoofdverdiener en huishoudinkomen, 2006

Bruto huishoudinkomen ^a	Alleenverdieners		Tweeverdieners		Alleenstaanden ^b		Alle huishoudtypen		
	effect LPF	incl. MEV	effect LPF	incl. MEV	effect LPF	incl. MEV	effect LPF	incl. MEV	
mediaan koopkrachtmutatie in %									
Werknemers									
< 150% WML	1¾	3	}	1½	}	2¼	1¾	2	
150-250% WML	1½	3¾		1¾		1¾	}	1½	}
> 250% WML	1	4¾	1½	2	1	1¼			
Uitkeringsgerechtigden									
< 120% WML	¼	1¼	}	¼	}	¼	¼	¼	
> 120% WML	¼	1		0		0	}	¼	}
65-plussers									
< 120% AOW	}	¼	}	2½	¼	1	¼	2¼	
> 120% AOW		¼		¼	¾	¼	1½	}	¼
Totaal							1		2

^a Bruto inkomen uit arbeid of uitkering; WML = bruto minimumloon, AOW = bruto 100% AOW-uitkering.

^b Inclusief alleenstaande ouders.

Effect op replacement rate

De verhoging van de arbeidskorting verlaagt de replacement rate, de verhouding tussen het beschikbaar inkomen uit een uitkering en uit werk, met ¾%-punt. Een daling van de replacement rate vergroot de financiële prikkel voor uitkeringsgerechtigden om een baan te zoeken en te aanvaarden.